

Předmluva

Vážený čtenáři,

Zpráva o finanční stabilitě je naší hlavní publikací v oblasti finanční stability a makrobezpečnostní politiky. Publikujeme ji od roku 2005 v červnu. Zpráva je základním podkladovým dokumentem pro pravidelné jarní jednání bankovní rady o otázkách finanční stability. V pořadí již 16. Zprávu s označením **2019/2020** máte nyní k dispozici. Jsem si jist, že přivítáte možnost opět se seznámit s informacemi o vývoji v této dnes velmi důležité oblasti dohledu a regulace.

Do přípravy Zprávy se v letošním roce významně promítla koronavirová krize. S ohledem na potřebu zachytit alespoň částečně dopady této krize do finančního sektoru, zprávu vydáváme o zhruba čtyři týdny později oproti předcházejícím letům. Méně se zaměřujeme na události před počátkem koronavirové krize a snažíme se ve větším detailu o prezentaci rizik pro budoucí vývoj, která jsou s touto krizí spojena. Významný prostor věnujeme makrobezpečnostním kapitálovým rezervám a nástrojům zaměřeným na odolnost finančních institucí vůči dopadům krize. Oproti minulosti jsme k tomu využili rozsáhlejší sadu zátěžových testů. Pro testy byly použity dva scénáře vycházející ze scénářů zveřejněných ve [Zprávě o inflaci II/2020](#). **Základní scénář** je založen na oficiální květnové makroekonomické

prognóze ČNB. *Nepříznivý scénář*, který předpokládá druhou vlnou pandemie a z ní rezultující dlouhodobější hospodářské oslabení, je výjimečně zátěžový.

Podle zákona o ČNB je péče o finanční stabilitu jedním z našich klíčových cílů. Podle zákona ČNB rozpoznává, sleduje a posuzuje rizika ohrožení stability finančního systému a v zájmu předcházení vzniku nebo snižování těchto rizik přispívá prostřednictvím svých pravomocí k odolnosti finančního systému a udržení finanční stability. Používá k tomu především nástroje makrobezpečnostní politiky.

ČNB definuje finanční stabilitu jako situaci, kdy finanční systém plní své funkce bez závažných poruch a nežádoucích důsledků pro současný i budoucí vývoj ekonomiky jako celku a zároveň vykazuje vysokou míru odolnosti vůči šokům. Definice ČNB vychází z toho, že k narušení finanční stability dochází v důsledku procesů uvnitř finančního sektoru, které vedou ke vzniku zranitelných míst, jakož i vlivem silných šoků, jejichž zdrojem mohou být vnější okolí, domácí makroekonomický vývoj, velcí dlužníci a věřitelé, hospodářské politiky nebo změny v institucionálním prostředí. Případná interakce zranitelných míst a šoků přitom může vést ke kolapsu systémově významných finančních institucí a k narušení funkcí finančního systému při zajištění finančního zprostředkování a platebního styku.

Cílem ČNB z hlediska finanční stability je zajištění takové míry odolnosti systému, aby byla minimalizována rizika vzniku finanční nestability. K plnění tohoto cíle ČNB jako integrovaný orgán dohledu nad finančním trhem a měnové politiky využívá nástrojů, které jí dává k dispozici zákon o ČNB, zákon o bankách a případně i další legislativní akty. Velký význam má v této oblasti i spolupráce s ostatními národními i mezinárodními orgány. ČNB se při plnění cíle finanční stability snaží působit především preventivně a široce komunikovat s veřejností potenciální rizika a faktory vedoucí k ohrožení finanční stability.

ČNB pravidelně sleduje a podrobně analyzuje vývoj ve všech oblastech relevantních pro finanční stabilitu. Členové bankovní rady ČNB se scházejí s experty klíčových útvarů na pravidelných jednáních o otázkách finanční stability. Na těchto setkáních je prezentováno široké spektrum informací o vývoji rizik v domácím finančním systému i v zahraničí a je vyhodnocena pozice české ekonomiky v rámci finančního cyklu. V případě identifikace rizik pro finanční stabilitu je diskutována možnost použití nástrojů regulace, dohledu nebo jiných složek hospodářské politiky s cílem potlačení těchto rizik či jejich potenciálních důsledků.

ČNB je členem společného orgánu EU pro identifikaci systémových rizik a makrobezpečnostní politiku – Evropské rady pro systémová rizika (European Systemic Risk Board, ESRB). Ta spolu se třemi celoevropskými sektorovými dohledovými orgány (EBA, ESMA a EIOPA) a orgány na národní úrovni tvoří Evropský systém finančního dohledu (European System of Financial Supervision, ESFS). Představitelé ČNB se na činnosti ESRB přímo podílejí, a to jak na úrovni guvernéra ČNB a dalšího člena bankovní rady v Generální radě ESRB, tak i formou účasti expertů ČNB

v pracovních skupinách. Makrobezpečnostní politika se v souladu s doporučením ESRB orientuje na plnění několika průběžných cílů. Těmi jsou (a) zmírnit a vyloučit nadměrný růst úvěrů a finanční páky; (b) zmírnit a vyloučit nadměrný nesoulad splatností a nedostatek likvidity na trhu; (c) omezit koncentraci přímých a nepřímých expozic; (d) omezit rizika spojená s nežádoucí motivací finančních institucí a morálním hazardem; (e) posílit odolnost finanční infrastruktury. Při využívání makrobezpečnostních nástrojů na národní úrovni patří ČNB podle hodnocení ESRB mezi neaktivnější orgány v zemích EU.

Mezi nástroje makrobezpečnostní politiky využívané ČNB patří zejména sada kapitálových rezerv předepisovaných úvěrovým institucím. ČNB v pravidelných intervalech nastavuje proticyklickou kapitálovou rezervu a kapitálovou rezervu ke krytí systémového rizika pro systémově významné banky. V předcházejících letech se intenzivně zabývala riziky spojenými s vývojem na trhu nemovitostí a poskytováním hypotečních úvěrů. K jejich omezení používala skupinu doporučení týkajících se poskytování hypotečních úvěrů. V této oblasti se ČNB dlouhodobě snaží prosazovat i změnu legislativy k účinnému předcházení příslušným rizikům. S ohledem na nástup krize se situace na trhu bydlení zásadně změnila a ČNB v souladu se svou dřívější komunikací podmínky pro poskytování hypotečních úvěrů uvolnila.

Zpráva vychází z pokročilého analytického a modelového rámce a její nedílnou součástí je skupina zátěžových testů jednotlivých segmentů finančního sektoru nebo sektorů reálné ekonomiky. Odolnost finančního sektoru je testována s použitím dvou scénářů. *Základní scénář* se vzhledem k letošní mimořádné ekonomické situaci vývojem sledovaných parametrů podobá nepříznivým scénářům z testů provedených v minulých letech. Letošní *Nepříznivý scénář* předpokládá návrat koronavirové pandemie, dlouhodobý útlum ekonomické aktivity a postupné vyčerpávání fiskálního prostoru státních rozpočtů k podpoře ekonomiky.

Publikace je rozdělena do pěti kapitol. Kapitola *Reálná ekonomika a finanční trhy* se věnuje makroekonomickému prostředí, trhům nemovitostí, nefinančním podnikům a domácnostem a analyzuje celkový vývoj na finančních trzích. Kapitola s názvem *Finanční sektor* diskutuje vývoj v bankovním i nebankovním finančním sektoru. Kapitola *Zátěžové testy* hodnotí odolnost různých sektorů na základě zátěžových testů a citlivostních analýz. Obsahem kapitoly *Makrobezpečnostní politika* je celkové vyhodnocení rizik, informace o makrobezpečnostních nástrojích k tlumení identifikovaných rizik a analýza rizik souvisejících s vývojem regulačního prostředí.

Další podrobné analýzy rizik pro finanční stabilitu a informace o nastavení makrobezpečnostní politiky zveřejní ČNB v prosinci letošního roku. Učiní tak v již pravidelně publikovaném dokumentu *Rizika pro finanční stabilitu a jejich indikátory – prosinec 2020*, který bude podkladem pro podzimní jednání bankovní rady o otázkách finanční stability.

Jménem České národní banky

Jiří Rusnok

guvernér